

บางขุนเทียน จอมทอง และบางบอน

คงต้องเขียนถึงสามเขตนี้พร้อมกัน ด้วยเดิมที่ทั้งสามพื้นที่นี้รวมอยู่ในเขตเดียวกัน คือเขตบางขุนเทียน เพิ่งมาแบ่งแยกเป็นเขตจอมทอง เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2532 และแบ่งแยกเป็นเขตบางบอน เมื่อ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2540

สำหรับเขตบางขุนเทียน แม้ว่าจะแบ่งพื้นที่ไปอีกสองเขตแล้ว ก็ยังเป็นเขตที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ถึง 120 ตารางกิโลเมตร เป็นลำดับที่สาม ในจำนวนห้าสิบเขตของกรุงเทพมหานคร ความกว้างใหญ่ของเขตบางขุนเทียนยังทำให้กรุงเทพมหานครเป็นหนึ่งในเมืองหลวง ที่ติดชายฝั่งทะเล คือมีพื้นที่เขตส่วนหนึ่งเป็นป่าชายเลน ติดกับอ่าวไทย จนเป็นที่รู้จักว่าเป็นชายทะเลกรุงเทพฯ จนเป็นจุดหมายของคนเมืองกรุง ไปรับลม ชมทะเล และทานอาหารอร่อย

สำหรับนามเขต บางขุนเทียน จอมทอง และบางบอน มีที่มาจากถิ่นที่อยู่ของผู้คนมาแต่ครั้งสถาปนา พระนคร เมื่อเกือบสามร้อยปีมาแล้ว จึงปรากฏนามบางขุนเทียน และบางบอน ในโคลงนิราศทวายเป็น ซึ่งไม่ปรากฏนามผู้แต่ง แต่กรมศิลปากรสันนิษฐานว่าน่าจะเป็น พระพิพิธสาลี กวีในสมัยรัชกาลที่ 1 แต่งขึ้นในคราวที่ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค ไปรบกับพม่าที่เมืองทวาย เมื่อ วันแรมสี่ค่ำ เดือนอ้าย ปีชวด ตรงกับวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2335 ตามเส้นทางผ่านคลองบางกอก หรือคลอง บางหลวง เข้าบางยี่เรือ บางขุนเทียน บางบอน ออกไปเสมดำ เข้าคลองมหาชัย ไปทางปราจีนบุรี

ถึงขุนเทียนเทียบเข้า เรียมถาม
ขุนเอยช่วยบอกความ ขวัญสั่ง
...คลปากบางชื่อบ้าน บางบอน
เรียมแสนทุกข์อาทร ทนทเวช

เทียนแม่พอกมืองาม เล็บได้
ขุนบให้เทียนให้ พอกข้าทรวงเรียม...
กามระลูงทรวงพอน ฟ้ามแล้ว
ถนัดหนึ่งบอนกาบแก้ว แยกไส้ เรียมคายฯ

เช่นเดียวกับในนิราศนรินทร์ สมัยรัชกาลที่ 2 ก็กล่าวถึงบางขุนเทียนและบางบอนเหมือนกันไว้ว่า

บางขุนเทียนถิ่นบ้าน นามมี
เย็นยามพระสุริยสี ลาโลก ลงแม่
...เรือมามาเกลือใกล้ บางบอน
จากมาพี่คายนสมร เสมอชีพ เรียมเอย

เทียนว่าเทียนแสงสี สว่างเหย้า
เทียนแม่จุดจักเข้า สู่ห้อง หาใคร ...
ถนัดหนึ่งบอนเสียดซอน ชานไส้
แรมรสกามาใหม่ ตากต้องทรวงคาย ฯ

ส่วนใน นิราศเมืองเพชร ของสุนทรภู่ ที่แต่งขึ้นเมื่อคราวเดินทางไปราชการที่เมืองเพชรบุรี พ.ศ.2388 ในสมัยรัชกาลที่ 3 กล่าวถึงวัดจอมทอง ดังนี้

ถึงบางหัวอารามนามจอมทอง ดูเรื่องรองรุ่งโรจน์ที่โบสถ์ราม
สาธุสพระองค์มาทรงสร้าง เป็นเยี่ยงอย่างขึ้นขึ้นไว้ในสยาม
ในพระโกศโปรดปรานประทานนาม ไอรสรารามงามเจริญ ...

ทั้งนี้ นาม บางขุนเทียน นั้น มีผู้สันนิษฐานว่ามาจาก บางขุนเทียน บริเวณหยุดพักของกองเกวียนในอดีต แต่ข้อสันนิษฐานนี้ ในนิราศมิได้เอ่ยถึงเรื่องที่พักของกองเกวียนแต่อย่างใด ส่วนนามจอมทองนั้นมาจากชื่อวัดโบราณ ที่มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ตั้งอยู่ตรงบริเวณคลองด่านหรือคลองสนามชัย ที่เชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำท่าจีน เส้นทางเดินทัพในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ไปยังหัวเมืองทางตะวันตกของพระนคร

เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรงพระอิสริยยศ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ทรงเป็นจอมพล นำทัพทหารไปขัดทัพพม่า ที่เมืองกาญจนบุรี ในปี พ.ศ.2363 ระหว่างยุทธการทัพออกจากพระนคร ได้เสด็จประทับแรมที่วัดจอมทอง ทรงกระทำพิธีเบิกโคลนทวารที่หน้าวัด อีกทั้ง ทรงตั้งสังฆะอธิษฐานให้การรบชนะ ครั้นไปถึงเมืองกาญจนบุรี จนย่างเข้าฤดูฝน ทัพพม่าเปลี่ยนใจไม่ยกเข้ามา สมเด็จพระบรมชนกนาถโปรดเกล้าฯ ให้เลิกทัพเสด็จกลับพระนคร เมื่อเสด็จกลับพระนคร จึงทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดจอมทองขึ้นใหม่ พระองค์ทรงควบคุมงานและตรวจราชการก่อสร้างอย่างใกล้ชิด เนื่องด้วยการบูรณะครั้งนี้มิได้เกี่ยวข้องกับราชการ จึงทรงดัดแปลงตามพระราชหฤทัย มีการนำศิลปกรรมจีนมาผสมผสานกับความเป็นไทยอย่างงดงาม และยกให้เป็นพระอารามหลวง น้อมเกล้าฯ ถวายพระราชบิดา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงได้พระราชทานนามว่า วัดราชโอรส ต่อมา ในสมัยรัชกาลที่ 4 โปรดเกล้าฯ ให้ขานนามว่า วัดราชโอรสาราม ด้วยเป็นที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และเป็นวัดประจำรัชกาลด้วย

สำหรับนาม บางบอน นั้น มาจากพืชที่มีใบใหญ่คล้ายรูปหัวใจ มักขึ้นตามริมน้ำ มียางคัน ใบไม่เปียกน้ำ สามารถนำก้านใบมาประกอบอาหารได้ บางบอนจึงเป็นบริเวณที่มีต้นบอนขึ้นมาก จนเรียกขานคลองที่อยู่บริเวณนั้นว่าคลองบางบอน

ประวัติของ เขตบางขุนเทียนนั้น เริ่มจาก อำเภอบางขุนเทียน ที่มีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ตามที่ปรากฏในประกาศใช้พระราชบัญญัติออกตราจองชั่วคราว ในอำเภอบางขุนเทียน เมื่อ ร.ศ.121 (พ.ศ.2445)

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อมีการกำหนดพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2458 กำหนดให้อำเภอบางขุนเทียนเป็นหนึ่งใน 11 อำเภอของฝั่งธนบุรี

ต่อมามีประกาศของคณะปฏิวัติ ให้ยุบรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี เป็นจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานคร และเป็นกรุงเทพมหานคร ใน พ.ศ.2515 โดยแบ่ง กรุงเทพมหานคร ออกเป็นเขต พ.ศ.2516 ทำให้อำเภอบางขุนเทียน เป็นเขตบางขุนเทียน ประกอบด้วย แขวงบางขุนเทียน แขวงบางค้อ แขวงจอมทอง แขวงบางมด แขวงท่าข้าม แขวงบางบอน และแขวงแสมดำ เมื่อประชากรมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการของประชาชน จึงมีประกาศกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2532 เรื่อง เปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตบางขุนเทียน และตั้งเขตจอมทอง เขตบางขุนเทียน ประกอบด้วย 3 แขวง คือ แขวงบางบอน แขวงแสมดำ และแขวงท่าข้าม เมื่อแยกแขวงบางบอนไปตั้งเป็นเขตในเวลาต่อมา ทำให้ในปัจจุบันเขตบางขุนเทียนจะเหลือเพียง 2 แขวงคือ แขวงแสมดำและแขวงท่าข้าม เขตจอมทองนั้น เริ่มต้นจากการโอน 11 หมู่บ้านจากตำบลบางมดตั้งเป็นตำบลจอมทองในปี พ.ศ.2513 และกลายเป็นแขวงจอมทองในเขตบางขุนเทียน

เมื่อประชากรในแขวงจอมทองมีมากขึ้น อีกทั้งอาณาบริเวณของเขตบางขุนเทียนกว้างขวาง จึงมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การปกครอง แบ่งพื้นที่เขตบางขุนเทียนออกเป็น 2 เขต ได้แก่ เขตบางขุนเทียนและเขตจอมทอง วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2532

เขตจอมทอง ประกอบด้วย 4 แขวง คือ แขวงบางขุนเทียน แขวงบางค้อ แขวงบางมด และแขวง
จอมทอง ส่วนเขตบางบอน มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ให้แยกแขวงบางบอนในเขตบางขุนเทียน ออกไป
จัดตั้งเป็นเขตใหม่ คือ เขตบางบอน เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2540 ต่อมาในวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ.2560
กรุงเทพมหานครประกาศยุบแขวงบางบอน ตั้งเป็นแขวงใหม่ 4 แขวงได้แก่ แขวงบางบอนเหนือ แขวงบางบอน
ใต้ แขวงคลองบางพราน และแขวงคลองบางบอน ด้วยเหตุนี้ ทำให้ในปัจจุบัน แขวงบางขุนเทียนไม่ได้อยู่ใน
เขตบางขุนเทียน หากอยู่ในเขตจอมทอง สำหรับอาณาเขต เขตบางขุนเทียนนั้น

ทิศเหนือ ติดกับ เขตบางบอน และจอมทอง

ทิศตะวันออก ติดกับ เขตทุ่งครุ และอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศใต้ ติดกับอ่าวไทย และทิศตะวันตก ติดกับอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

ส่วนพื้นที่เขตจอมทองมีขนาดพื้นที่ 26.62 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดกับ เขตภาษีเจริญ และธนบุรี

ทิศตะวันออก ติดกับ เขตราชบุรีบูรณะ

ทิศใต้ ติดกับ เขตราชบุรีบูรณะ ทุ่งครุ บางขุนเทียน และทิศตะวันตก ติดกับเขตบางขุนเทียน และเขต
ภาษีเจริญ

ส่วนเขตบางบอน มีพื้นที่ 34.74 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดกับเขตหนองแขม บางแค และภาษีเจริญ

ทิศตะวันออก ติดกับเขตจอมทอง

ทิศใต้ ติดกับเขตบางขุนเทียน และ

ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอเมืองสมุทรสาคร และกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

สำหรับถนนพระรามที่ 2 นั้น เป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นถนนที่มีการจราจรติดขัดมากสายหนึ่งของ
กรุงเทพฯ ด้วยมีการปิดถนน ซ่อมแซม บูรณะ ปรับขยายผิวจราจร ตลอดทั้งปี ย้อนกลับไป เมื่อปี พ.ศ.2508 มี
แนวคิดจะตัดทางหลวงสายใหม่ไปปากท่อ เพื่อลดปริมาณจราจรบนถนนเพชรเกษม ที่เป็นทางหลวงสายหลัก
ไปยังภาคใต้ ด้วยเส้นทางที่วางแผนไว้ ผ่านสภาพพื้นที่ลุ่มดินอ่อน เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเล แม้จะมีแนวคิด
ทำทางยกระดับบนโครงสร้างตลอดทั้งสาย เพื่อไม่เกิดปัญหาน้ำท่วมและทรุดตัว แต่ด้วยข้อจำกัดด้านเทคนิค
ก่อสร้างและงบประมาณ จึงก่อสร้างเป็นทางบนดิน ถมอัดแน่นเหมือนทางหลวงทั่วไป เป็นเหตุให้ต้องซ่อมแซม
และปรับระดับตลอดเวลา และเป็นที่มาของทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 35 มีความยาว 84 กิโลเมตร เริ่มจาก
อำเภอราชบุรีบูรณะ และบางขุนเทียน จังหวัดธนบุรี ในเวลานั้น อำเภอเมืองสมุทรสาครและบ้านแพ้ว จังหวัด
สมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสงคราม บางคนที และอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม และอำเภอปากท่อ จังหวัด
ราชบุรี ทั้งนี้ บนทางหลวงแผ่นดินสายนี้ มีสะพานแห่งหนึ่ง ที่ในเวลานั้น มีความยาวที่สุดในประเทศไทย อยู่ใน
พื้นที่อำเภออัมพวา พระราชสมภพสถาน ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงเป็นที่มาของนาม
พระราชทานว่า สะพานพระรามที่สอง รวมทั้งถนนพระรามที่สอง ในเวลาต่อมา ด้วยปัญหาต่างๆ ทำให้ทาง
หลวงสายนี้ ใช้เวลาก่อสร้างนานถึงแปดปี ก่อนจะมีพิธีเปิดใช้เป็นทางการ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2516 โดย
กระทรวงคมนาคม มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เป็นทางหลวงพิเศษ การจราจรผ่านได้ตลอดและรวดเร็ว
เป็นพิเศษ

แต่หลังจากนั้น นอกจากการซ่อมบำรุง เนื่องจากการทรุดตัวของถนนแล้ว ยังมีการขยายช่องจราจรอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับปริมาณรถยนต์ที่มีจำนวนมาก เช่นในปัจจุบัน กำลังก่อสร้างเพื่อขยาย ให้เป็นขนาด 14 ช่องจราจร อีกสาเหตุหนึ่งคือ แม้ว่าจะมีประกาศกระทรวงให้เป็นทางหลวงพิเศษ แต่เมื่อไม่มีการควบคุมการเชื่อมต่อ เหมือนอย่างทางมอเตอร์เวย์ ในปัจจุบัน ถนนพระรามที่ 2 จึงแปรสภาพจากทางหลวงพิเศษเป็นถนนทั่วไป มีการก่อสร้าง บ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ สำนักงาน ศูนย์การค้า โรงแรม โรงพยาบาล ไปจนถึงโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ปริมาณจราจรหนาแน่นตลอดเวลา และมียานพาหนะประเภทต่างๆ ปะปนกัน จึงเป็นเหตุให้การจราจรติดขัดมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ถนนทางหลวงแผ่นดิน จึงประกาศให้เป็นทางหลวงธรรมดา และกำลังก่อสร้างทางยกระดับเหนือถนนตลอดสาย คล้ายกับแผนที่เคยวางไว้ แต่ไม่ได้ดำเนินการ จึงเป็นเหตุให้ทุกวันนี้การจราจรกลายเป็นจลาจล บนถนนพระรามที่ 2

ที่มา : บัณฑิต จุลาสัยและรัชดา โชติพานิช. (15 กุมภาพันธ์ 2564). บางขุนเทียน จอมทอง และบางบอน.

มติชนออนไลน์, https://www.matichon.co.th/article/news_2577192